

PAULINA OCZKO

ORCID: 0000-0003-3292-020X

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Lublin

oczkopana@gmail.com

Techniki rozwijania sprawności czytania oraz pisania w materiałach do nauczania *polskiego języka medycyny* (*medycznego*)*

Słowa kluczowe

polski język medycyny (medyczny), sprawności językowe, techniki rozwijające sprawność czytania i pisania

Keywords

Polish medical language, language skills, techniques of developing reading and writing

Wprowadzenie

Przedmiotem badań w niniejszym artykule jest *polski język medycyny (medyczny)* (dalej PJMed)¹, który mimo wieloletniej tradycji kształcenia wciąż wymaga teoretycznego opracowania. Nie sposób oprzeć się wrażeniu, że sama praktyka w postaci podręczników do nauczania języka polskiego do celów medycznych przedstawia się jako bogatsza w osiągnięciach niż myśl teoretyczna.

Do końca lat 90. ubiegłego wieku dużym zainteresowaniem wśród młodzieży polonijnej, głównie ze Stanów Zjednoczonych, z Kanady oraz Ukrainy i Białorusi, cieszyły się studia medyczne w języku polskim. Z kolei zapoczątkowany w pierwszych latach XXI

* Niniejszy artykuł jest oparty na badaniach prowadzonych przez autorkę w ramach rozprawy doktorskiej.

¹ W literaturze można spotkać określenia *język polski medycyny* i *język polski medyczny*. Z tego powodu konsekwentnie będę używała określenia *język polski medycyny (medyczny)* zamiennie z: *polszczyzna medycyny (medyczna)*, *kształcenie językowe dla potrzeb medycznych*, *język polski do celów medycznych*.

wieku proces umiędzynarodowiania polskich uczelni medycznych i wdrażania programów nauczania medycyny w języku angielskim zaczął przyciągać studentów z całego świata.

To spowodowało konieczność tworzenia lektoratów z języka polskiego z elementami języka specjalistycznego². Następstwem tego zjawiska była także konieczność przygotowania wewnętrznych skryptów uniwersyteckich oraz podręczników. Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej w 2004 roku i otwarcie polskiego rynku pracy na pracowników z innych krajów spowodowało natomiast wzrost prestiżu języka polskiego na arenie międzynarodowej, zarówno ogólnego, jak i specjalistycznego. Największą popularnością cieszy się *język biznesu (biznesowy)* oraz – co jeszcze wyraźniej pokazały wydarzenia ostatnich dwóch lat – *język medycyny (medyczny)*. Warto podkreślić, że wraz z rosnącym zainteresowaniem nauką odmian specjalistycznych polszczyzny pojawiła się nowa grupa uczących się – osoby dorosłe, które ukończyły studia w swoim języku, ale poszukują zatrudnienia w polskojęzycznym środowisku zawodowym.

Teoretycy i praktycy (głównie ze szkół prywatnych oraz ośrodków zajmujących się specjalistycznym kształceniem językowym) stoją w tym momencie przed zadaniem opracowania materiałów dopasowanych do potrzeb uczących się.

Problem i cel badawczy

Niniejszy tekst wpisuje się w cykl badań z zakresu nauczania języka polskiego jako obcego (JPJO) do celów specjalistycznych i/lub zawodowych. W centrum zainteresowania znalazły się sprawności językowe, w nowszej literaturze zwane działaniami językowymi³. Pierwszym etapem projektu badawczego były analizy autorskich założeń metodologicznych i lingwistycznych oraz koncepcji rozwijania sprawności językowych⁴. Następnie założenia te zostały skonfrontowane ze stanem rzeczywistym, czyli z zawartością podręczników. W tym celu najpierw przeprowadzono analizę technik rozwijania sprawności słuchania i mówienia⁵. Badania kończy weryfikacja materiałów glottodydaktycznych

² Magdalena Ławnicka-Borońska, Weronika Janina Rudnik, Justyna Wiśniewska, „Kurs języka polskiego jako obcego dla studentów medycyny”, w: *Nowe perspektywy w nauczaniu języka polskiego jako obcego II*, red. Karolina Pluskota, Katarzyna Taczyńska (Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2011), 322–323.

³ Twórcy *Europejskiego systemu opisu kształcenia językowego* zaproponowali przejście od przyjętej tradycyjnie koncepcji czterech sprawności językowych (*skills*) na rzecz czterech działań językowych (*language activities*). Rada Europy: Daniel Coste i in., *Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie*, tłum. W. Martyniuk (Warszawa: CODN, 2003), 24–25.

⁴ Paulina Oczko, „Koncepcje rozwijania sprawności receptywnych i produktywnych w nauczaniu polskiego języka medycznego”, w: *Komunikacja specjalistyczna w edukacji, translatoryce i językoznawstwie*, t. 4, red. Marcin Grygiel, Marta Rzepacka (Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2020), 32–43.

⁵ Paulina Oczko, „Techniki rozwijania sprawności słuchania i mówienia w podręcznikach do nauczania polskiego języka medycznego”, *Acta Universitatis Lodziensis. Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców*

i zawartych w nich technik rozwijających sprawność rozumienia tekstów pisanych oraz tworzenia wypowiedzi pisemnych.

Głównym celem artykułu jest przedstawienie wyników analiz materiałów do nauczania PJMed pod kątem technik rozwijania sprawności czytania i pisania. Ocenę wykorzystanych technik przeprowadzono na podstawie samodzielnie sformułowanych kryteriów.

W analizie tekstów służących rozwijaniu sprawności czytania brano pod uwagę:

- rodzaj tekstu (długość, źródło),
- złożoność językową tekstu,
- techniki poprzedzające czytanie (o ile zostały uwzględnione),
- techniki towarzyszące czytaniu,
- techniki możliwe do wykorzystania po lekturze tekstu.

W ocenie materiałów wykorzystywanych do rozwijania kompetencji tworzenia wypowiedzi pisemnych ewaluacji poddane zostały następujące elementy:

- a) prezentacja pisemnej formy wypowiedzi;
- b) techniki stymulujące proces nabywania umiejętności pisania (techniki wprowadzające oraz towarzyszące nauce).

W niniejszym tekście termin *technika* jest używany w znaczeniu metody, którą należy rozumieć jako planowe działanie prowadzące do uzyskania określonego celu, składającego się z procesów myślowych oraz czynności realizowanych w ustalonej kolejności⁶.

Autorzy podręczników, uzasadniając przyjęte przez siebie podejście metodyczne w zakresie rozwijania sprawności językowych, odwołują się zarówno do swoich doświadczeń w nauczaniu języka specjalistycznego, jak i do oczekiwań samych uczących się. W tym celu były przeprowadzane analizy potrzeb wśród uczestników kursów językowych. Należy uznać to za słuszną strategię, ponieważ odzwierciedla ona współczesne tendencje w glotto-dydaktyce, które mówią o koncentracji procesu dydaktycznego na perspektywie studenta⁷.

Twórcy wydanych dotychczas materiałów do nauczania PJMed zgodnie podkreślają, iż nadrzędnym celem uczenia (się) języka polskiego do celów medycznych – podobnie jak języka angielskiego – jest opanowanie terminologii medycznej, które na dalszym etapie kształcenia ma służyć sprawnej oraz płynnej komunikacji. Fachowe komunikowanie się, odebranie i zrozumienie komunikatu ustnego, a potem zareagowanie na niego w poprawny sposób, staje się więc priorytetem. Doskonalenie kompetencji komunikacyjnej w mowie i piśmie oraz skupienie się na zagadnieniach językowych, ściśle wynikających z funkcjonowania zawodowego w środowisku medycznym, jest w tym wypadku kluczowe⁸.

27 (2020): 435–450.

⁶ Aleksander Szulc, *Słownik dydaktyki języków obcych* (Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1997), 130.

⁷ Elżbieta Gajewska, Magdalena Sowa, *LSP, FOS, Fachsprache... Dydaktyka języków specjalistycznych* (Lublin: Werset, 2014).

⁸ Agnieszka Dudzik, „Co to dziś znaczy nauczać języka medycznego?”, *Języki Obce w Szkole* 1 (2014): 73.

Korpus badawczy

Podstawę materiałową stanowią podręczniki oraz skrypty powstałe w ośrodkach akademickich w Polsce w ciągu ostatnich 48 lat (1974–2022). Najbardziej popularne i łatwo dostępne pozycje zostały pozyskane w ramach kwerend bibliotecznych, natomiast trzy wewnętrzne skrypty zostały udostępnione przez samych autorów.

Zbiór liczy łącznie 30 pozycji: 16 podręczników i skryptów do nauczania PJMed, 8 podręczników do kształcenia językowo-przedmiotowego oraz 6 pozycji z modułami, które mogą zostać wykorzystane w trakcie nauczania języka polskiego do celów medycznych (pełen wykaz znajduje się na końcu artykułu)⁹.

Selekcja materiału badawczego podyktowana była przede wszystkim deklaratywną grupą odbiorców (w przeważającej większości studenci medycyny). Drugim istotnym czynnikiem była data wydania – celem było dotarcie do możliwie jak najstarszych materiałów glottodydaktycznych przeznaczonych do polszczyzny medycznej. Niektóre z materiałów nie są znane szerszemu gronu, ich dostępność jest znacznie ograniczona zapewne ze względu na nikły przepływ informacji między ośrodkami uniwersyteckimi¹⁰.

Badania nad sprawnościami językowymi w nauczaniu *polskiego języka medycyny (medycznego)*

Zagadnienie rozwijania sprawności receptywnych i produktywnych w procesie kształcenia *polskiego języka medycyny (medycznego)* poruszone zostało dotychczas dwukrotnie.

Robert Dębski w pracy poświęconej kształceniu sprawności pisania w podręcznikach do nauczania języka ogólnego i specjalistycznego omówił jedną książkę do języka PJMed – *O człowieku po polsku. Podręcznik języka medycznego dla obcokrajowców* autorstwa Marii Chłopiczkiej-Wielgos, Alicji Daneckiej-Chwals, Danuty Pukas-Palimaki. Autor zaznaczył, że „choć pisanie stanowi sprawność centralną w deklaracjach, w inwentarzu dominują pisemne ćwiczenia gramatyczne i składniowe, brakuje natomiast takich technik, które pozwalałyby na pracę samodzielną i kreatywną”¹¹.

Temat sprawności językowych został również poruszony w artykule Pauliny Oczko poświęconym technikom rozwijania sprawności słuchania i mówienia w materiałach do

⁹ Mowa tutaj o kilku rozdziałach/modułach. Pominięte zostały materiały do nauczania języka ogólnego, w których zazwyczaj jest jedna jednostka o tematyce ogólnomedycznej – wizyta u lekarza, dentysty, opis stanu zdrowia. Dodatkowo analizy nie objęły publikacji *Język polski w medycynie* Magdaleny Ławnickiej-Borońskiej, ponieważ jest to słownik polsko-angielski.

¹⁰ Magdalena Ławnicka-Borońska, Kamila Kubacka, „Język polski medyczny w wybranych materiałach dydaktycznych ostatniego ćwierćwiecza”, *Acta Universitatis Lodzianensis. Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców* 23 (2016): 227.

¹¹ Robert Dębski, *Komputer w nauczaniu języka polskiego* (Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 1996), 61–62.

nauczania polszczyzny medycznej. Autorka podkreśliła, że techniki w znaczącym stopniu bazują na osiągnięciach oraz założeniach metodyki nauczania języka ogólnego. Dzięki temu materiały prezentują bardzo bogaty wachlarz technik ukierunkowanych na rozwijanie sprawności rozumienia ze słuchu oraz sprawności mówienia. Jednym z większych uchybień analizowanych materiałów był brak gradacji trudności zarówno tekstów do słuchania, jak i zadań komunikacyjnych. Ponadto nagrania dźwiękowe są pozbawione zakłóceń i różnego rodzaju szmerów, przez co sprawiają wrażenie bardzo sztucznych i szkolnych¹².

Sprawność czytania i pisania w perspektywie glottodydaktycznej

Z psycholingwistycznego punktu widzenia czytanie to wielowarstwowe zjawisko, najbardziej złożona praca umysłowa człowieka, która rozwija globalną koncepcję językową i wzmacnia proces opanowania języka obcego. Jest to proces wymagający od czytającego biegłości językowej na poziomie fonologicznym, morfologicznym, syntaktycznym, semantycznym oraz sprawności poznawczych, głównie w zakresie percepcji wzrokowej, słuchowej oraz procesów pamięciowych¹³.

Rozwijanie tej sprawności receptywnej w nauczaniu języka ogólnego, a także specjalistycznego i/lub zawodowego ma na celu wykształcenie zestawu umiejętności, takich jak: wyszukiwanie w tekście informacji szczegółowych i ogólnych, wyszukiwanie danych pozajęzykowych, wyciąganie wniosków na podstawie uzyskanych informacji¹⁴. Techniki towarzyszące rozwijaniu sprawności czytania opierają się na tych samych zasadach co ćwiczenia usprawniające umiejętność słuchania. Można je podzielić na trzy grupy: (1) techniki poprzedzające czytanie; (2) techniki towarzyszące czytaniu; (3) techniki możliwe do wykorzystania po czytaniu tekstu¹⁵.

Zadania propedeutyczne mają na celu zogniskowanie uwagi uczącego się na temacie, powtórzenie słownictwa przy jednoczesnym zapoznaniu z nową leksyką i strukturami składniowymi. Wskazane są przede wszystkim ćwiczenia polegające na wyjaśnianiu słów kluczy przy użyciu słownika bądź przez łączenie pojęć z definicją. Zaleca się także techniki polegające na stawianiu hipotez na podstawie tytułu (śródtytułów) czy towarzyszących tekstowi materiałów graficznych, dźwiękowych oraz refleksję nad celem podejmowanej lektury. Wysoką efektywność przed właściwym czytaniem wykazuje także tworzenie

¹² Oczko, *Techniki rozwijania*, 447–448.

¹³ Małgorzata Banach, Dominika Bucko, *Rozumienie tekstu pisanego w języku obcym. Na przykładzie języka polskiego jako obcego* (Kraków: Księgarnia Akademicka, 2019), 11.

¹⁴ Ewa Lipińska, Anna Seretny, *ABC metodyki nauczania języka polskiego jako obcego* (Kraków: Universitas, 2005), 198–199.

¹⁵ Tamże, 200–203.

asocjogramu czy projektu¹⁶. Strategie pamięciowe, o których tutaj mowa, obok strategii kognitywnych i kompensacyjnych, zaliczane są do bezpośrednich strategii procesu uczenia. W trakcie lektury uczący się uzupełniają także luki informacyjne za pomocą słów i zadań, porządkują akapity według tytułów, układają chronologicznie fragmenty tekstu, nadają tytuły akapitom (lub całemu tekstowi), podkreślają w tekście konkretne informacje (fakty, opinie, zalety, wady, wypowiedzi konkretnych osób, np. pacjent i lekarz) oraz weryfikują wysunięte przez siebie wcześniej hipotezy. Techniki towarzyszące czytaniu mają na celu skoncentrowanie uwagi czytającego na lingwistyce tekstu (tzw. analiza makrostruktury tekstu). Za przykładowe techniki podaje się rozpoznawanie gatunków tekstów oraz wskazywanie ich charakterystycznych cech dla danej formy pisemnej (list formalny, podanie o pracę, skierowanie na badania, reklamacja), ustalanie kolejności fragmentów tekstu, tworzenie banków związków frazeologicznych i kolokacji charakterystycznych dla danego gatunku.

Ostatnim etapem czytania ze zrozumieniem powinna być realizacja zadania w połączeniu z pozostałymi sprawnościami. Jako przykłady technik można podać tutaj: ustosunkowanie się do przeczytanego tekstu (w formie pisemnej bądź ustnej), reakcja na przeczytany tekst, tworzenie tekstu tożsamego uzupełnionego innymi danymi, wcielenie się w konkretną postać i zrelacjonowanie tekstu z własnej perspektywy¹⁷. Do technik, które pomogą rozwijać sprawność receptywną, należą również reprodukcja, parafraza i streszczenie tekstu, udzielanie odpowiedzi na pytania otwarte oraz działanie pozajęzykowe¹⁸.

Techniki towarzyszące rozwijaniu sprawności czytania w kształceniu językowym do celów specjalistycznych i/lub zawodowych opierają się na tych samych zasadach, co w nauce języka do celów ogólnych. Warto jednak podkreślić, że świat zawodowy wywodzi się z tradycji pisanej, w przeciwieństwie do świata, w którym tekst pisany pojawił się dużo później po słowie mówionym¹⁹. W związku z tym praca z tekstem będzie pełniła szczególną, jeśli nie centralną, rolę w nauczaniu języka do celów specjalistycznych i/lub zawodowych. W dydaktyce języków specjalistycznych zaleca się ponadto stosowanie tekstów autentycznych²⁰. Wiąże się to z ogólnie przyjętą zasadą, że czytanie obcojęzycznego tekstu

¹⁶ Danuta Pukas-Palimąka, „Efektywne techniki rozwijania sprawności czytania tekstów ze zrozumieniem”, w: *Sprawności przede wszystkim*, red. Ewa Lipińska, Anna Seretny (Kraków: Universitas, 2006), 91.

¹⁷ Gajewska, Sowa, *LSP, FOS*, 187–188.

¹⁸ Bronisława Ligara, Wojciech Szupelak, *Lingwistyka i glottodydaktyka języków specjalistycznych na przykładzie języka biznesu. Podejście porównawcze* (Kraków: Księgarnia Akademicka, 2012), 151.

¹⁹ Maciej Smuk, „Rozwijanie kompetencji tekstowej w specjalistycznych odmianach języka (na przykładzie francuskiego języka medycznego)”, *Języki Obce w Szkole 2* (2007): 55.

²⁰ Piotr Memet, Alicja Mrózek, red., *Języki specjalistyczne. Zagadnienia dydaktyki i przekładu* (Katowice: Wydawnictwo Śląsk, 2003); Magdalena Zabielska, Magdalena Żelazowska, „Opis przypadku jako tekst specjalistyczny w dyskursie medycznym – przegląd badań”, *Lingwistyka Stosowana 16* (2016), 3: 165–190.

specjalistycznego ma na celu nie tylko rozwinięcie kompetencji lingwistycznych, ale także poszerzenie wiedzy na dany temat²¹.

To skłania do refleksji, iż rozwijanie sprawności receptywnych w glottodydaktyce PJMed powinno odbywać się przy wykorzystaniu specjalistycznych gatunków autentycznych tekstów. Wśród nich można wyliczyć: protokoły operacyjne, sprawozdania laboratoryjne, orzeczenia lekarskie, historie choroby, karty chorych, opinie lekarskie czy instrukcje zażywania leków. Ponadto przytacza się również artykuły naukowe i encyklopedyczne, monografie oraz rozprawy doktorskie²².

Podobnie jak w nauczaniu języka ogólnego, tak i w dydaktyce języka specjalistycznego umiejętność pisania jest uważana za najważniejszą i zarazem najtrudniejszą ze sprawności produktywnych²³. Pierwszym krokiem w nauce tworzenia wypowiedzi pisemnej jest teoretyczne i praktyczne zapoznanie (się) z regułami charakterystycznymi dla danej formy. Po zaprezentowaniu przykładu powinna nastąpić faza ćwiczeń stylistycznych oraz uzupełniających. W tej grupie technik powinno się pojawić: wypełnianie luk w tekście, zmiana podanych form na inne, zmiana stylu, wypełnianie ankiet i formularzy, dopisywanie brakujących fragmentów tekstu czy układanie kolejności zdań i akapitów tekstu²⁴. Następnym krokiem powinna być próba napisania uczonej formy.

W metodyce nauczania języka polskiego jako obcego wyróżnia się trzy typy technik nauczania pisania: (1) kontrolowane, (2) sterowane oraz (3) wolne. Pisanie sterowane opiera się głównie na wypełnianiu instrukcji i poleceń nauczyciela – który niejako narzuca, sugeruje temat pracy, pomaga również tworzyć plan wypowiedzi pisemnej. W tym wypadku udział studenta w pisaniu wypracowania jest większy niż w przypadku pisania kontrolowanego. Pisanie wolne charakteryzuje się pełną samodzielnością piszącego, który bazując na swojej wiedzy gramatycznej i stylistycznej, redaguje i komponuje tekst²⁵.

Wymienione powyżej techniki nie są na stałe przypisane poszczególnym stopniom zaawansowania językowego, a więc mogą być modyfikowane i wykorzystywane na każdym etapie nauki. Istotnym zagadnieniem odnoszącym się do komunikacji pisemnej w języku specjalistycznym jest intencjonalność. Nauczanie tworzenia wypowiedzi pisemnych powinno się opierać na planie zbliżonym do porządku ćwiczeń stosowanych w rozwijaniu sprawności mówienia, czyli stopniowego przechodzenia od zadań polegających na kopiowaniu modelu do samodzielnego tworzenia tekstu. Do technik wspierających sprawność

²¹ Gajewska, Sowa, *LSP, FOS*, 12; Mirosława Magajewska, „Wykorzystywanie tekstu specjalistycznego w pracy na poziomie średnim (B2)”, *Acta Universitatis Lodzianis. Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców* 17 (2010): 457–465.

²² Urszula Kokot, „Klasyfikacja tekstów medycznych”, w: *Języki fachowe – problemy dydaktyki translacji*, red. Andrzej Kątny (Olecko: Wszechnica Mazurska, 2001), 60.

²³ Anna Czeniek, „Sprawność pisania – sprawnością odkrywaną na nowo”, w: *Nowe perspektywy w nauczaniu*, 15–23.

²⁴ Lipińska, Seretny, *ABC metodyki*, 239.

²⁵ Tamże, 246.

pisania w celach zawodowych można zaliczyć: odtwarzanie tekstu (np. układanie akapitów we właściwej kolejności), korekta uszkodzonego tekstu (wprowadzanie brakujących informacji), adaptacja tekstu-wzoru z innymi informacjami, tworzenie tekstów na podstawie słów kluczowych, wcześniej przygotowanego planu czy modelu tekstu²⁶.

Zaprezentowane tu techniki rozwijające sprawność pisania mogą stanowić zarówno wprowadzenie, jak i zakończenie dłuższych bloków lekcyjnych. Rozwijanie sprawności pisania w nauczaniu języka specjalistycznego powinno być zorientowane nie tylko na rezultat, ale również na sam proces tworzenia. Dzięki temu uczący będą mogli rozwijać świadomość różnych aspektów własnej komunikacji²⁷.

Wyniki analizy materiałów glottodydaktycznych do nauczania polskiego języka medycyny (medycznego) pod kątem rozwijania sprawności czytania i pisania

a) sprawność czytania

W poddanym analizom korpusie badawczym liczącym 30 pozycji pięć książek jest przeznaczonych do rozwijania sprawności czytania:

- 1) Edyta Gałat, *Anatomia – język specjalistyczny. Skrypt dla obcokrajowców na poziomie A2+/B*, 2018.
- 2) Jolanta Lechowicz, Joanna Podsiadły, *Chcę studiować medycynę. Język polski dla cudzoziemców – kandydatów na studia medyczne*, 1998.
- 3) Barbara Busiakiewicz, Tadeusz Malinowski, *Fizyka. Podręcznik dla cudzoziemców*, 2014.
- 4) Joanna Kazimierczak, Stanisław Hrabec, *Wybór tekstów do nauki języka polskiego w zakresie biologii. Podręcznik do nauki języka polskiego dla cudzoziemców*, 2015.
- 5) Joanna Kazimierczak, Iwona Gosztowt, *Podstawy cytologii i genetyki. Podręcznik do nauki języka polskiego dla cudzoziemcowi*, 2012.

We wstępach pozostałych książek i skryptów rozwijanie sprawności uwzględniane jest sporadycznie lub wcale, ale nie oznacza to, że podręczniki te zostały całkowicie pozbawione tego komponentu oraz technik rozwijających umiejętność czytania ze zrozumieniem.

W korpusie badawczym dominują przede wszystkim teksty popularnonaukowe, częściowo spreparowane, dostosowane do poziomu znajomości języka konkretnych odbiorców. Teksty mają wartość informacyjną i są źródłem ogólnej wiedzy medycznej. Pochodzą najczęściej z podręczników szkolnych i akademickich, encyklopedii oraz stron internetowych poświęconych zdrowiu. Autorzy jednak nie precyzują, w jakim stopniu zostały one zmienne na potrzeby glottodydaktyczne.

²⁶ Gajewska, Sowa, *LSP, FOS*, 188.

²⁷ Ligara, Szupelak, *Lingwistyka i glottodydaktyka języków*, 154.

W niektórych podręcznikach, szczególnie w skryptach akademickich, zaprezentowane zostały przetłumaczone teksty pochodzące z książek do nauczania angielskiego języka medycznego. Ponadto w zdecydowanej większości analizowanego materiału dominują teksty dialogowe nad narracyjnymi.

Język tekstów, zwłaszcza tych, które są zawarte w skryptach stworzonych na potrzeby lektoratów, jest dość prosty i zrozumiały, przeważają w nich zazwyczaj zdania pojedyncze rozwinięte. Tematyka dotyczy drugiego i trzeciego roku studiów, medycyny jako nauki, ciała ludzkiego i narządów, specjalizacji medycznych, wizyty lekarskiej i pobytu w szpitalu. Długość najdłuższych tekstów nie przekracza 400 słów.

W poddanych badaniom materiałach, podobnie jak w przypadku sprawności rozumienia ze słuchu, można zauważyć brak gradacji tekstów pod względem stopnia trudności – są albo za łatwe, albo za trudne. Niejednokrotnie poziom złożoności językowej i leksykalnej utrzymuje się na takim samym poziomie przez cały podręcznik i/lub skrypt.

W analizowanych podręcznikach znajdują się gotowe zbiory słów kluczy i wyrażen istotnych dla zrozumienia tekstu. Nie ulega wątpliwości, iż wszelkiego rodzaju *słowniczki* i *banki słów* dodane do tekstu stanowią pomoc w samodzielnej nauce. W grupie technik poprzedzających czytanie znalazły się głównie ćwiczenia polegające na łączeniu słów z definicjami (klasyczne łączenie kolumn). Do niektórych materiałów, zwłaszcza tych, które są kierowane do studentów medycyny w języku angielskim, dołączony jest również słownik polsko-angielski. Stałym elementem, który pojawia się przed tekstem, są ćwiczenia leksykalne (łączenie słów z ich angielskim tłumaczeniem albo łączenie pojęcia z definicją). W materiałach tych można odnotować większą liczbę zadań, w których osoba ucząca się musi przetłumaczyć nie tylko pojedyncze słowa, ale także całe partie tekstu; autorzy zrezygnowali tu z technik polegających na zleceniu studentom wypisania leksyki, ich zdaniem pełniącej kluczową rolę w zrozumieniu czytanego tekstu. Ponadto widoczny jest brak ćwiczeń (poza wyjątkami), które wymagają użycia słownika (najczęściej podaje się tłumaczenie na język angielski). W przypadku pracy z tekstem specjalistycznym korzystanie z pomocy fachowego słownika wydaje się korzystne dla uczących się.

Wśród technik towarzyszących czytaniu najczęstszymi czynnościami są: wyszukiwanie w tekście synonimów do słów kluczy bądź antonimów do konkretnych pojęć, wykreślanie słów niepasujących do pozostałych, dopisywanie brakującego wyrazu, wybieranie słów najbardziej pasujących do kontekstu, zadania na kolokacje wyrazowe. Natomiast do najrzadziej występujących zalicza się: dopasowywanie śródtytułów do akapitów, a także porządkowanie fragmentów tekstu w odpowiedniej kolejności. Sporadycznie pojawiły się ćwiczenia, w których należało napisać pytania do tekstu.

W podręcznikach znajdują się przykłady klasycznych technik sprawdzających rozumienie globalne, selektywne oraz szczegółowe: udzielanie odpowiedzi na pytania otwarte, uzupełnianie luk brakującymi słowami lub fragmentami zdań, decydowanie, czy zdanie jest prawdziwe lub fałszywe.

W niektórych pozycjach pod tekstami znajduje się słownictwo pogrupowane na rzeczowniki, czasowniki i konstrukcje gramatyczne. Czasami można odnieść wrażenie, że dominują ćwiczenia gramatyczne – fleksyjne, słowotwórcze, składniowe. To natomiast powoduje, że ćwiczenia sprawdzające rozumienie tekstu bazowego schodzą na dalszy plan.

Atutem niektórych podręczników i skryptów są dołączone do tekstów wzory, wykresy i ilustracje ułatwiające zrozumienie omawianego zagadnienia. Ponadto gdzieś tam tradycyjny, linearny sposób przygotowania notatek ustępuje miejsca wizualnym, graficznym formom. Za jedno z ciekawszych technik łączących rozumienie tekstu pisanego z pozostałymi sprawnościami trzeba uznać zadania, w których na podstawie przeczytanej treści należy uzupełnić tabele, formularze, diagramy albo też stworzyć asocjagram. Technika tworzenia map wizualnych, które zbierają najważniejsze informacje z tekstu, może stanowić nowszy ekwiwalent ćwiczenia typu: *Proszę wskazać najważniejsze zagadnienia tekstu*. Tworzenie asocjagramu nie tylko sprzyja samemu uczeniu się i zapamiętywaniu nowych treści, ale jest też techniką sprawdzającą rozumienie (globalne, selektywne, szczegółowe) przeczytanego tekstu. Podobne cele mają zadania, w których uczący się ma podpisać elementy na obrazku, uzupełnić tabelę albo wykres na podstawie przeczytanej treści.

Zjawiskiem rzadko spotykanym w analizowanych materiałach, do tej pory nieobecnym w powyższych analizach materiałów do nauczania specjalistycznej odmiany polszczyzny, jest podawanie w ćwiczeniach na uzupełnianie luk bądź łączenia fragmentów zbędnych, dodatkowych elementów. Pojawienie się niepotrzebnych słów czy nawet całych zdań podnosi poziom trudności ćwiczenia. Praktyka ta jest również rzadko stosowana w podręcznikach do nauczania języka ogólnego, jest natomiast stałym elementem państwowych egzaminów sprawdzających znajomość języka polskiego ogólnego.

Czasami można odnieść wrażenie, że potencjał tekstów nie został wykorzystany do końca. Tak jest w przypadku jednego z podręczników, którego nadrzędnym celem było rozwinięcie przez korzystających z niego czytelników umiejętności językowych w zakresie sprawności czytania ze zrozumieniem. Na uwagę zasługuje fakt, iż nie zostały zamieszczone żadne ćwiczenia, które wspomagałyby proces nauczania sprawności czytania ze zrozumieniem. Sam akt czytania nie jest tożsamy znaczeniowo ze sprawnością czytania (tzw. czytaniem dojrzałym).

b) sprawność pisania

Analizy materiałów pokazały, iż najslabiej i najrzadziej rozwijaną – a czasami wręcz pomijaną – jest sprawność pisania.

W książkach brakuje technik, które przeprowadziłyby osobę uczącą się przez cały proces tworzenia tekstu pisanego. Najczęściej autorzy ograniczają się do poleceń typu *Napisz, jakie działania podejmowane są w Twoim kraju, by ograniczyć zjawisko nikotynizmu*, pomijając techniki, dzięki którym uczący się mógłby stopniowo nabywać umiejętności redagowania tekstów pisemnych

W jednym z najstarszych podręczników najczęściej ćwiczoną formą pisemną jest definicja danego terminu medycznego. Z kolei w publikacjach z początku lat dwutysięcznych, również przeznaczonych dla kandydatów na studia medyczne w języku polskim, uczący się stają przed zadaniem napisania krótkiego tekstu opiniotwórczego na wskazany temat. Następnym, równie chętnie powtarzaniem ćwiczeniem na rozwijanie sprawności pisania, jest przygotowanie planu bądź streszczenia przeczytanego tekstu. Wymienione tu techniki należą do grupy tych, które następują w ostatniej fazie nauki pisania.

W najnowszych materiałach przed osobami uczącymi jest stawiane zadanie wykonania konkretnego polecenia (tekstu pisemnego) w określonym celu. Dodatkowym atutem ćwiczeń rozwijających sprawność pisania jest bazowanie na gatunkach specjalistycznych, np. wywiad lekarski, recepta, skierowanie, karta pacjenta, choć te ćwiczenia należą do rzadkości. Zadania, które pojawiają się najczęściej, to: wypełnianie szablonów i formularzy lekarskich (karta choroby, karta ciąży, skierowanie, wywiad pediatryczny), wypisywanie recepty na podstawie opisu choroby albo sporządzanie notatki lekarskiej, którą otrzyma inny lekarz. Są one w pewien sposób wypadkową ćwiczeń nastawionych na rozwijanie kompetencji słuchania, mówienia oraz czytania, dzięki czemu wszystkie cztery sprawności rozwijane są w równym stopniu, np. konsekwencją wysłuchanego nagrania jest poprawne wypełnienie karty wywiadu lekarskiego, a na podstawie przeczytanego opisu choroby należy przygotować skierowanie na badania, wypisać receptę albo samodzielnie przygotować anamnezę lekarską.

Najbardziej rozbudowane techniki rozwijania sprawności pisania prezentuje podręcznik autorstwa Agnieszki Wiśniewskiej i Anny Mijas – *Opiekuj się osobą starszą* – który nie jest przeznaczony do nauczania PJMed, ale zawiera osiem modułów mogących stanowić pomoc w przygotowaniu zajęć języka polskiego do celów medycznych. Niemal w każdej jednostce osoba ucząca się staje przed zadaniem przygotowania tekstu pisanego. Ogromną zaletą jest prezentacja wzorców gatunkowych, które stanowią niewątpliwą pomoc w trakcie tworzenia własnego tekstu. W grupie technik najczęściej używanych w podręczniku znalazły się: wypełnianie kwestionariuszy, odwzorowywanie przykładowego tekstu oraz tworzenie swobodnych notatek. Kwestią dyskusyjną jest jednak sięgnięcie po takie formy, jak: wcielanie się w rolę lekarza i pisanie rad na portalu, pisanie oferty domu pomocy społecznej.

Analizy technik rozwijających sprawność pisania pozwoliły uchwycić znaczącą dysproporcję w ilości ćwiczeń ukierunkowanych na umiejętność tworzenia wypowiedzi ustnej a konstruowaniem komunikatu pisemnego. Może to wynikać z przeświadczenia, że:

- a) w zawodzie lekarza komunikacja ustna dominuje nad komunikacją pisemną, dlatego też należy rozwijać tę kompetencję w pierwszej kolejności;
- b) osoby rozpoczynające naukę języka specjalistycznego wykazują dość dobrą znajomość języka ogólnego, a więc nabyły umiejętności redagowania tekstów pisemnych i z tego powodu nie poświęca się tym zagadnieniom miejsca.

Jak już zaznaczono wcześniej, spośród czterech sprawności językowych całkowicie pominiętą w deklaracjach autorów podręczników jest sprawność pisania, co przekłada się również na liczbę ćwiczeń poświęconych kompetencji redagowania tekstów pisemnych. Pomijanie sprawności pisania albo też spychanie jej na boczny tor w nauczaniu języka specjalistycznego jest nieuzasadnione, zwłaszcza w przypadku grupy zawodowej, jaką są lekarze, którzy na co dzień pracują nie tylko z pacjentem, ale przede wszystkim z niezliczoną ilością dokumentacji oraz formularzy.

Podsumowanie

Celem artykułu było przedstawienie wyników analizy materiałów do nauczania *polskiego języka medycyny (medycznego)* pod kątem technik rozwijania sprawności rozumienia tekstów pisanych oraz tworzenia wypowiedzi pisemnej. Zamiarem towarzyszącym zasadniczemu celowi była również ocena wykorzystanych do tego celu materiałów: ich złożoności językowej, dopasowania do deklarowanego poziomu językowego, stopnia trudności ćwiczeń, a także znaczenia i przydatności dla uczących się. Przeprowadzone badania pozwalają na następujące zestawienie wyników oraz wniosków.

Nie wszystkie materiały do nauczania języka medycznego poddane analizom są językowo dopasowane do odbiorców. Zdarza się, że poziom języka w podręczniku jest niższy bądź wyższy od tego, który został zadeklarowany we wstępie. Zawartość merytoryczna treści była recenzowana i opiniowana przez doktorów nauk medycznych, dlatego należy przyjąć, że wszelkie nieścisłości oraz błędy zostały poprawione przed ostateczną publikacją.

Kwestią dyskusyjną jest forma konstruowania ćwiczeń pod względem metodycznym oraz językowym. Analiza materiału pozwoliła wskazać najczęściej pojawiające się uchybienie, jakim jest błędnie skonstruowane pytanie w ćwiczeniach nakierowanych na rozwijanie sprawności receptywnych. Problem ten nie jest typowy tylko dla materiałów do nauczania języka specjalistycznego, dotyczy on również nauczania języka w ogóle. Jest to spowodowane zbyt małą liczbą materiałów metodycznych, ukazujących proces przygotowania ćwiczenia, w których teoria byłaby poparta przykładami doboru materiału w takich ćwiczeniach.

W przypadku konstruowania ćwiczeń w materiałach do nauczania języka specjalistycznego dochodzi również kwestia różnicy, jaka istnieje między technikami weryfikującymi wiedzę przedmiotową a technikami nastawionymi na rozwijanie sprawności językowych. Istotne jest, aby pytania i polecenia nie odwoływały się do wiedzy ogólnej i nie zawierały odpowiedzi na pytania postawione wcześniej bądź później. Ważne, aby forma pytań była różnorodna i nie zaczynała się od tego samego zaimka pytajnego. Ich kolejność powinna być chronologiczna i zgodna z przebiegiem treści tekstu. Ponadto samo pytanie nie powinno być długie i obejmować treścią dwóch linijek, tak jak to czasami miało miejsce

w analizowanym materiale. Zagadnienie użycia języka angielskiego jako języka pośredniego w nauczaniu języków obcych jest kwestią bardzo dyskusyjną i wydaje się, że w ostatnim czasie przychylnie ocenianą przez różne środowiska metodyków. Z jednej strony wprowadzanie poleceń w obcym języku stanowi – moim zdaniem – ułatwienie zarówno dla lektora, jak i studenta, ale z drugiej strony jest to niepotrzebne wprowadzanie drugiego języka. Z pewnością osoba ucząca się czuje się pewniej, rozumiejąc polecenie, z drugiej strony – automatycznie i nieświadomie – zaczyna myśleć w obcym języku.

Obok poleceń w języku angielskim pojawia się jeszcze jeden problem – metajęzyk. Używanie pojęć gramatycznych, np. *rzeczownik*, *czasownik*, *imiesłów*, *para aspektowa* może powodować niepotrzebne problemy w zrozumieniu polecenia. Znajomość terminologii językoznawczej nie jest w tym wypadku konieczna.

Korpus badawczy

Podręczniki do nauczania polskiego języka medycyny (medycznego)

- Chłopicka-Wielgos M., Pukas-Palimąka D., Turek-Fornelska K., *Co Panu dolega? Komunikacyjny podręcznik języka medycznego dla obcokrajowców* (1991).
- Chłopicka-Wielgos M., Pukas-Palimąka D., Turek-Fornelska K., *Co Panu dolega? Podręcznik z płytą CD do nauczania cudzoziemców języka polskiego na studiach medycznych. Poziom B2/C1* (2015).
- Danecka-Chwals A., Chłopicka M., Pukas-Palimąka D., *O człowieku po polsku. Podręcznik języka medycznego dla obcokrajowców* (1981).
- Janowska M., Sikorska Ś., *Proszę oddychać! Materiały do nauczania medycznego języka polskiego. Cz. I* (2007).
- Janowska M., Sikorska Ś., *Proszę oddychać! Materiały do nauczania medycznego języka polskiego. Cz. III* (2020).
- Jezińska J., Skwarczyńska H., Zalewska-Maciąg D., *Język polski (wybór tekstów z ćwiczeniami dla grup medycznych)* (1974).
- Jurek T., *Proszę mi powiedzieć, co się stało? Podręcznik języka polskiego dla studentów medycyny* (2007).
- Krawczuk E., Kołtoniak M., *Medical Polish. Język polski dla II roku English Division* (2009).
- Lechowicz J., Magajewska M., Podsiadły J., *Testy dla kandydatów na studia* (2010).
- Lechowicz J., Podsiadły J., *Chcę studiować medycynę. Język polski dla cudzoziemców – kandydatów na studia medyczne* (1998).
- Ogonowska M., *Język polski dla obcokrajowców na studiach polskojęzycznych 2* (2019).
- Rogała D., Terka B., Burzyńska M., Gruchała W., Rodzińska W., Wawrzeń M., *U lekarza. Słucham i rozumiem! Materiały do nauczania języka polskiego medycznego. Poziom A2-B2* (2019).
- Sołtowska K., *Będę lekarzem. Cz. 1* (2016).
- Szczepaniak E., Gorbacz B., *O medycynie po polsku* (2015).
- Szczepaniak E., Gorbacz B., *Polski raz dwa trzy dla studentów anglojęzycznych. Cz. 1 Wprowadzenie do języka medycznego* (2014).
- Wawer G.A., Kseniak E., *Język polski dla studentów anglojęzycznych. Cz. 2 Język medyczny* (2004).

Podręczniki do nauczania językowo-przedmiotowego

- Busiakiewicz B., Malinowski T., *Fizyka. Podręcznik dla cudzoziemców* (2014).
- Dziurdź J., Hahn-Piłat M., Hrabec S., Kierul A., Penczak B., Wnuk M., *Wybrane zagadnienia z anatomii i fizjologii człowieka. Skrypt dla obcokrajowców, kandydatów na studia medyczne w Polsce* (2002).
- Gałat E., *Anatomia – język specjalistyczny. Skrypt dla obcokrajowców na poziomie A2+/B* (2018).
- Gałat E., *Biologia – język specjalistyczny* (2022).
- Jóźwiak A., Mlostoń G., *Pracowania praktycznej chemii organicznej dla studentów biologii* (2000).
- Kazimierzczak J., Gosztowt I., *Podstawy cytologii i genetyki. Podręcznik do nauki języka polskiego dla cudzoziemców* (2016).
- Kazimierzczak J., Hrabec S., *Wybór tekstów do nauki języka polskiego w zakresie biologii. Podręcznik do nauki języka polskiego dla cudzoziemców* (2015).
- Nowakowska M., Jurga Z., *Chemia ogólna* (2016).

Podręczniki z komponentami/modułami do nauczania języka medycyny (medycznego)

- Bilicka B., *Witaj w Polsce! Podręcznik do nauki języka polskiego dla studentów medycyny* (2018).
- Janeczko D., Kędziora A., Lubelska, E. Orzechowski, *Materiały do nauczania języka polskiego w szkole medycznej dla obcokrajowców. Poziom podstawowy* (2013).
- Labuda-Di Marino K., *Będę farmaceutą* (2018).
- Majewska-Wójcik A., Račáková A., Smoleń-Wawrzusiszyn M., Olchowa G., *Dwujęzyczny podręcznik komunikacji językowej dla służb ratowniczych pogranicza polsko-słowackiego* (2016).
- Sołtowska K., *Będę fizjoterapeutą* (2016).
- Wiśniewska A., Mijas A., *Opiekuję się osobą starszą. Podręcznik do nauki specjalistycznego języka polskiego jako obcego (B1)* (2019).

Bibliografia

- Banach, Małgorzata, Dominika Bucko. *Rozumienie tekstu pisanego w języku obcym. Na przykładzie języka polskiego jako obcego*. Kraków: Księgarnia Akademicka, 2019.
- Czeniek, Anna. „Sprawność pisania – sprawnością odkrywaną na nowo”. W: *Nowe perspektywy w nauczaniu języka polskiego jako obcego*, red. Karolina Birecka, Katarzyna Taczyńska. Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2011, 15–23.
- Dębski, Robert. *Komputer w nauczaniu języka polskiego*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 1996.
- Dudzik, Agnieszka. „Co to dziś znaczy nauczać języka medycznego”. *Języki Obce w Szkole* 1 (2014): 73–76.
- Gajewska, Elżbieta, Magdalena Sowa. *LSP, FOS, Fachsprache... Dydaktyka języków specjalistycznych*. Lublin: Werset, 2014.
- Kokot, Urszula. „Klasyfikacja tekstów medycznych”. W: *Języki fachowe – problemy dydaktyki translacji*, red. Andrzej Kątny, 57–69. Olecko: Wszechnica Mazurska, 2001.
- Ligara, Bronisława, Wojciech Szupelak. *Lingwistyka i glottodydaktyka języków specjalistycznych na przykładzie języka biznesu. Podejście porównawcze*. Kraków: Księgarnia Akademicka, 2012.
- Lipińska, Ewa, Anna Seretny. *ABC metodyki nauczania języka polskiego jako obcego*. Kraków: Universitas, 2005.

- Ławnicka-Borońska, Magdalena, Kamila Kubacka. „Język polski medyczny w wybranych materiałach dydaktycznych ostatniego ćwierćwiecza”. *Acta Universitatis Lodzianensis. Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców* 23 (2016): 215–235.
- Ławnicka-Borońska, Magdalena, Weronika Janina Rudnik, Justyna Wiśniewska. „Kurs języka polskiego jako obcego dla studentów medycyny”. W: *Nowe perspektywy w nauczaniu języka polskiego jako obcego II*, red. Karolina Pluskota, Katarzyna Taczyńska, 322–323. Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2011.
- Magajewska, Mirosława. „Wykorzystywanie tekstu specjalistycznego w pracy na poziomie średnim (B2)”. *Acta Universitatis Lodzianensis. Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców* 17 (2010): 457–465.
- Memet, Piotr, Alicja Mrózek, red. *Języki specjalistyczne. Zagadnienia dydaktyki i przekładu*. Katowice: Wydawnictwo Śląsk, 2003.
- Oczko, Paulina. „Koncepcje rozwijania sprawności receptywnych i produktywnych w nauczaniu polskiego języka medycznego”. W: *Komunikacja specjalistyczna w edukacji, translatoryce i językoznawstwie*. T. 4, red. Marcin Grygiel, Marta Rzepacka, 32–43. Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2020.
- Oczko, Paulina. „Techniki rozwijania sprawności słuchania i mówienia w podręcznikach do nauczania polskiego języka medycznego”. *Acta Universitatis Lodzianensis. Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców* 27 (2020): 435–450.
- Pukas-Palimąka, Danuta. „Efektywne techniki rozwijania sprawności czytania tekstów ze zrozumieniem”. W: *Sprawności przede wszystkim*, red. Ewa Lipińska, Anna Seretny, 89–99. Kraków: Universitas, 2006.
- Rada Europy: Coste, Daniel, Brian North, Joseph Sheils, John Trim. *Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie*. Tłum. W. Martyniuk. Warszawa: CODN, 2003.
- Smuk, Maciej. „Rozwijanie kompetencji tekstowej w specjalistycznych odmianach języka (na przykładzie francuskiego języka medycznego)”. *Języki Obce w Szkole* 2 (2007): 55–65.
- Szulc, Aleksander. *Słownik dydaktyki języków obcych*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1997.
- Zabielska, Magdalena, Magdalena Żelazowska. „Opis przypadku jako tekst specjalistyczny w dyskursie medycznym – przegląd badań”. *Lingwistyka Stosowana* 16 (2016), 3: 165–190.

Techniki rozwijania sprawności czytania oraz pisanie w materiałach do nauczania polskiego języka medycyny (medycznego)

Streszczenie

Artykuł stanowi głos w dyskusji nad sposobami rozwijania sprawności rozumienia tekstów pisanych (czytania) oraz tworzenia wypowiedzi pisemnych (pisanie) w nauczaniu *polskiego języka medycyny (medycznego)*. Asumptem do napisania artykułu były konkluzje płynące z analizy koncepcji rozwijania sprawności językowych, przedstawionych we wstępach do materiałów do polszczyzny medycznej. W tekście opisane zostały dotychczasowe prace na temat rozwijania sprawności językowych w nauczaniu języka polskiego do celów medycznych. Zwrócono uwagę na najważniejsze teoretyczne założenia metodyki rozwijania sprawności czytania i pisanie w nauczaniu polskiego języka ogólnego oraz do celów specjalistycznych i/lub zawodowych. Omówiono wyniki analiz materiałów pod kątem wykorzystanych technik rozwijających umiejętności rozumienia tekstów pisanych oraz tworzenia wypowiedzi pisemnych. Analiza materiałów glottodydaktycznych pozwoliła stwierdzić, iż metodyka nauczania języka polskiego do celów medycznych bazuje na osiągnięciach metodyki nauczania języka ogólnego. Dzięki przeglądowi korpusu badawczego udało się wskazać najczęściej używane techniki służące rozwi-

janiu sprawności czytania. Badania wykazały, że w przeważającej większości podręczników autorzy najmniej uwagi poświęcają sprawności pisania, nie akcentują jej także wyraźnie w samym opisie celów nauczania polskiego języka medycznego.

Techniques for developing reading and writing skills in materials for teaching Polish medical language

Summary

The article is a contribution to the discussion on the ways of developing reading with comprehension and writing skills in teaching the Polish medical language. The article is based on the conclusions drawn from the analysis of the concepts of language proficiency development presented in the introductions to the materials developed for teaching medical Polish. In the first part of the article, previous works on developing linguistic skills in teaching Polish for medical purposes are presented. The second part focuses on the most important theoretical assumptions of the methodology of developing reading and writing skills in teaching Polish both for general and specialized/professional purposes. The third part discusses the results of the analysis of the materials in terms of the techniques used to develop the ability to understand written texts and to produce written statements. The analysis of the glottodidactic materials has led to the conclusion that the methodology of teaching Polish for medical purposes is based on the achievements of the methodology of teaching general language. Thanks to the review of the research material, it was possible to indicate the most frequently used techniques for developing reading fluency. Moreover, the research has led to the conclusion that in the vast majority of textbooks, the authors pay the least attention to the skill of writing and do not emphasize it explicitly in the description of the goals of teaching Polish medical language.

Cytowanie

Oczko, Paulina. „Techniki rozwijania sprawności czytania oraz pisania w materiałach do nauczania polskiego języka medycyny (medycznego)”. *Studia Językoznawcze. Synchroniczne i diachroniczne aspekty badań polszczyzny* 21 (2022): 93–108. DOI: 10.18276/sj.2022.21-07.